

Шутка С.Є.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і аудиту*

Національного лісотехнічного університету України

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1814-5975>

Атаманчук З.А.

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри міжнародних економічних відносин

Донецького національного університету імені Василя Стуса

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6139-1653>

Shutka Svitlana

Ph.D. in Economics, Docent,

Associate Professor at the Department of Accounting and Auditing

Ukrainian National Forestry University

Atamanchuk Zoryna

Ph.D. in Economics, Docent,

Associate Professor at the International Economic Relations Department

Vasyl' Stus Donetsk National University, Vinnytsia

ОЦІНКА ВПЛИВУ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА ЕКОНОМІЧНУ СТАБІЛІЗАЦІЮ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ

Анотація. У статті досліджено роль міжнародних фінансових організацій (МФО) у процесі економічної стабілізації України в умовах повномасштабної війни та глобалізаційних трансформацій. Здійснено аналіз форм та обсягів зовнішньої фінансової підтримки, наданої МВФ, Світовим банком, ЄБРР та іншими організаціями. Оцінено ефективність зовнішньої допомоги для утримання макрофінансової стабільності, а також виявлено ключові ризики та виклики. Запропоновано рекомендації щодо посилення результативності міжнародної підтримки та зменшення боргового навантаження. Результати дослідження підтверджують критичну роль міжнародної співпраці у збереженні економічної стійкості України в умовах війни та підкреслюють важливість координації міжнародної допомоги для забезпечення сталого розвитку та відновлення економіки в цих складних умовах.

Ключові слова: міжнародні відносини, фінанси, глобалізація, міжнародні фінансові організації, сталий розвиток, економічна стабілізація, зовнішня фінансова допомога, МВФ, Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), інші міжнародні фінансові установи, макрофінансова стійкість, міжнародна співпраця.

Вступ та постановка проблеми. Виклики сьогодення, пов'язані з повномасштабною війною в Україні, поставили під загрозу не лише безпеку, а й економічну стабільність держави. З початку 2022 року Україна зіткнулася з великими втратами виробничого потенціалу, різким скороченням доходів бюджету, порушенням логістичних ланцюгів, скороченням інвестиційної активності та відтоком трудових ресурсів. У таких умовах здатність держави виконувати свої соціальні, оборонні та інституційні функції значною мірою залежить від зовнішньої фінансової підтримки.

Міжнародні фінансові організації відіграють ключову роль у забезпеченні макрофінансової рівноваги, стабілізації банківського сектору, реформуванні державного управління та розвитку критичної інфраструктури. Проте зростання обсягів зовнішніх запозичень та донорської допомоги супроводжується низкою ризиків: борговою залежністю, посиленням

зовнішнього контролю над національною економічною політикою, нестабільністю фінансових потоків у разі зміни політичної ситуації в країнах-донорах.

Незважаючи на активну співпрацю України з МВФ, Світовим банком, ЄБРР та іншими структурами, постає необхідність об'єктивного аналізу ефективності використання зовнішньої підтримки, її впливу на економічну стійкість, а також формування стратегій зменшення боргового навантаження у довгостроковій перспективі. Оцінка результатів міжнародної фінансової взаємодії в умовах війни та глобалізаційних трансформацій є особливо актуальною для формування нової економічної політики України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання впливу глобалізаційних процесів на національну економіку, а також роль міжнародних фінансових організацій у забезпеченні макроекономічної стабільності є предметом активного наукового

інтересу. У центрі уваги науковців – трансформація сучасної економічної системи під впливом глобалізації, а також виклики, що постають перед державами в умовах зростаючої взаємозалежності світових ринків.

Багато науковців приділяють свою увагу даній проблематиці, зокрема, у своїх працях Т. Бевз [1] розглядає глобалізацію, як багатовимірний процес, що впливає на економіку, виступаючи як джерело можливостей та фактор ризику в умовах нестабільності. Л. Осипова [4] наголошує на важливості адаптації економіки до глобалізаційних змін, що забезпечують їхню конкурентоспроможність. Є. Солом'яний [9] наголошує на міждисциплінарності глобалізації та визначає її рушійні сили – інтернаціоналізацію, технічний прогрес та глобальні загрози.

Д. Різник, В. Ємець та Т. Магнушевська [6] досліджують вплив нових технологій на трансформацію економічних відносин, а також звертають увагу на зміни в соціально-культурній сфері. О. Рожко та Р. Рак [7] аналізують роль міжнародних фінансових організацій (МФО) у фінансовій глобалізації, вказуючи на їх зростаюче значення у формуванні економічної політики.

С. Сіденко та М. Кульбіда [8] розглядають МФО як ключові інститути глобального регулювання, особливо в умовах криз, де вони надають не лише фінансову, а й аналітичну підтримку трансформаційним економікам.

Окрім вищезгаданих, багато інших науковців активно досліджують тему глобалізації, транснаціональних економічних процесів та діяльності міжнародних фінансових установ. Їхні роботи розкривають теоретичні та прикладні аспекти функціонування світової економіки, економічної безпеки та стратегій інтеграції у світову арену. Їхні дослідження сприяють глибшому розумінню ролі зовнішніх факторів у формуванні внутрішньої економічної політики та пошуку ефективних механізмів адаптації в динамічному глобальному середовищі.

Таким чином, аналіз наукових позицій дозволяє сформулювати уявлення для розуміння того, як глобалізація та міжнародна фінансова підтримка впливають на національну економіку в контексті складних викликів. Водночас, актуальною залишається необхідність подальших досліджень, зосереджених на специфіці країн, що перебувають у стані війни, зокрема України, з урахуванням її унікального політичного та економічного контексту.

Метою дослідження є комплексна оцінка впливу міжнародних фінансових організацій на економічну стабільність України в умовах повномасштабної війни та викликів глобалізації, а також розробка стратегічних підходів до підвищення ефективності зовнішньої фінансової підтримки.

Водночас, незважаючи на значну увагу, що приділяється ролі міжнародних фінансових організацій, недостатньо вивченими залишаються такі питання: довгострокова ефективність фінансової допомоги у воєнний час, адаптація механізмів підтримки до специфіки воєнного та повоєнного періодів, а також

проблема балансу між зовнішньою допомогою та національними економічними пріоритетами.

Основними завданнями дослідження є аналіз масштабів та умов міжнародної фінансової підтримки, наданої Україні в останні роки, оцінка її впливу на макроекономічну стабільність, визначення ефективності співпраці з міжнародними фінансовими інституціями та розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності іноземної допомоги з урахуванням виявлених прогалин.

Результати дослідження. Сучасний етап розвитку України характеризується значними викликами, пов'язаними з повномасштабною війною та глобальними економічними трансформаціями. У цих умовах особливої актуальності набуває питання забезпечення економічної стабільності та сталого розвитку держави. Водночас глобалізація значно посилює вплив зовнішніх факторів на національну економіку, ускладнюючи управління внутрішніми ресурсами та підвищуючи потребу в міжнародній фінансовій підтримці.

Глобалізація стала однією з найважливіших рис сучасної світової економічної системи, визначаючи хід світового розвитку та змушуючи переосмислювати багато законів економічного розвитку.

Згідно з домінуючою точкою зору на глобалізацію, жодну поведінку чи процес у суспільстві (економічний, політичний, правовий чи соціальний) не можна розглядати ізольовано.

Глобалізація – це процес інтеграції та взаємодії країн і економік у глобальному масштабі. Вона приносить як значні можливості, так і серйозні виклики для сучасних економічних моделей [1].

Крім того, глобалізація є однією з найвпливовіших тенденцій сучасного світу, що суттєво змінює економічні моделі та впливає на процеси розвитку як на рівні національних економік, так і на глобальному рівні. Успішне функціонування економічних систем у нових умовах залежить від здатності адаптуватися до викликів глобалізації, використовуючи її можливості для забезпечення сталого зростання [4].

Причинами глобалізаційних процесів є:

- процес інтернаціоналізації призводить до поглиблення співробітництва та посилення взаємозалежності між країнами;
- науково-технічний прогрес: поява інформаційних технологій значно змінила усю систему соціально-економічних відносин, а транспортно-комунікаційні зв'язки вийшли на якісно новий технічний рівень;
- спільною для всіх народів є загострення проблем, що критичні для збереження та розвитку людської цивілізації [9].

Усі ці фактори створюють передумови для виникнення нового глобального економічного середовища, в якому межі між національними економіками дедалі більше розмиваються, а економічні процеси стають дедалі транснаціональними. Це сприяє як активізації міжнародної торгівлі та інвестицій, так і виникненню нових викликів, зокрема, посилення конкуренції, залежності від зовнішніх ринків та зростання ризиків фінансової нестабільності.

Загалом, процес глобалізації незворотний і закономірний процес, що змінює економічний розвиток країн, соціально-економічні системи та регіональні об'єднання в єдиний великий глобальний комплекс. По-перше, це процес інтернаціоналізації, що веде до поглиблення співробітництва і посилення взаємозалежності між країнами, багатонаціональними та транснаціональними корпораціями. По-друге, це розвиток науки і техніки, який докорінно змінює усю систему соціально-економічних відносин, організаційно-економічних зв'язків, транспортних систем й інформаційних технологій і являє собою якісно новий технологічний рівень комунікаційних зв'язків, фінансових потоків і трансакцій [6].

Незважаючи на численні виклики, глобалізація пропонує нові можливості для розвитку національних економік: доступ до ринків, обмін інноваціями, прискорення технологічного прогресу та підвищення конкурентоспроможності. Водночас вона несе ризики, особливо для країн з вразливою економікою.

Глобалізація може сприяти поширенню економічних криз, до яких окремі країни не готові. Загострення глобальної конкуренції часто призводить до витіснення слабших економік з ключових ринків, що маргіналізує певні регіони.

Окрім економіки, глобалізація також впливає на соціально-культурну сферу, викликаючи занепокоєння щодо втрати національної ідентичності. Це може спровокувати націоналістичні настрої та загострити міжетнічні конфлікти в багатьох країнах.

За таких умов важливою є діяльність міжнародних організацій, спрямована на балансування інтересів в умовах глобальних змін та сприяння сталому розвитку. Серед них ключову роль відіграють міжнародні фінансові установи, які виступають важливими посередниками у вирішенні як економічних, так і соціальних проблем на глобальному рівні. Їхня участь стає вирішальною у фінансовій стабільності, координації політики та подоланні наслідків глобальних криз.

Міжнародні фінансові організації, на противагу урядам, стають усе більш впливовими у процесі фінансової глобалізації. Зростання ролі фінансових ринків зумовлене такими чинниками, як: мобільність капіталу (особливо у напрямі офшорних зон, де капітал не оподатковується); вплив на економічну політику ідеології вільного ринку; посилення ролі транснаціональних корпорацій, зокрема комерційних банків, взаємних фондів і страхових компаній [7].

Міжнародні фінансові організації (МФО) – це основні регулятори міжнародної валютно-фінансової системи, а також суттєве джерело надання фінансової, технічної та аналітичної допомоги країнам, які стикаються з короткостроковими проблемами платіжного балансу або здійснюють соціально-економічні трансформації [8].

Міжнародні організації відіграють провідну роль у зміцненні економічної стабільності України, забезпеченні валютного та фінансового регулювання, підтримці співпраці у сфері кредитно-грошових

відносин. Вони також аналізують економічні процеси та надають рекомендації щодо подолання глобальних викликів.

У сучасних умовах вони виступають не лише кредиторами, а й ініціаторами реформ та інтеграції національних економік у світовий фінансовий простір і їхня участь є життєво важливою для стабілізації країн, що переживають кризу або трансформації.

Зростаюча роль МФО в умовах глобалізації економіки обумовлена такими факторами:

- посилення інтернаціоналізації господарського життя і стрімкий розвиток транснаціональних корпорацій і транснаціональних банків, діяльність яких вийшла за межі національних економік;
- поглиблення процесів глобалізації в економічній і фінансовій сферах;
- розширення міждержавних форм регулювання валютно-кредитних і фінансових відносин як складова регулювання міжнародних економічних відносин;
- необхідність створення організаційних основ міждержавного механізму спільного вирішення валютно-фінансових проблем світового економічного розвитку у зв'язку з посиленням нестабільності міжнародної валютної системи та фінансових ринків [8].

Україна активно співпрацює з такими міжнародними організаціями, як Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світовий банк, Європейський банк реконструкції і розвитку (ЄБРР) та іншими для впровадження реформ та підтримки економічного зростання. Водночас виникають питання щодо довгострокової ефективності цієї підтримки та її відповідності умовам війни та повсюдної відбудови.

Міжнародний валютний фонд і Світовий банк – це результат Бреттон-Вудської конференції 1944 р., мета якої було створення фундаменту для економічного співробітництва та розвитку, спрямованого на зміцнення та зростання світової економіки. Ця мета продовжує бути головною для обох організацій, але їхня діяльність постійно пристосовується до змін економічного розвитку та появи нових глобальних викликів. Діяльність МВФ зосереджена на питаннях макроекономічної та фінансової стабільності, тоді як діяльність Світового банку – на питаннях довгострокового економічного зростання та подолання бідності [8].

Міжнародний валютний фонд (МВФ) є одним із ключових фінансових партнерів України. Співпраця з цією установою спрямована на стабілізацію макроекономічного середовища, скорочення дефіциту бюджету та зміцнення платіжного балансу. Програми Фонду передбачають надання кредитних ресурсів та технічної допомоги за умови реалізації структурних реформ у сферах податкової політики, енергетики, банківської системи та державного управління. Незважаючи на певну критику, участь у програмах МВФ підвищує довіру міжнародних інвесторів та зміцнює імідж України на світовій економічній арені.

Співпраця України з МВФ почалася з 1992 року і є важливим інструментом підтримки макро-

економічної стабільності та реформ. Протягом цього періоду було реалізовано низку програм різної тривалості та фінансування, спрямованих на подолання криз, забезпечення платіжного балансу та структурні зміни.

З 1994 року Україна інтенсивно почала співпрацювати з Фондом і використовувала фінансові та технічні ресурси МВФ в 11 програмах, включаючи Stand-by (SBA) для короткострокової підтримки та довгострокову Механізм розширеного фінансування (EFF) для глибоких реформ (таблиця 1). У 2022 році було запущено Програму моніторингу з Радою керівних органів (PMB), яка сприяє моніторингу реформ та підготовці нових угод.

Окрім фінансової підтримки, МВФ надає технічну допомогу у сферах банківського нагляду, прозорості бюджету, податкових реформ та антикорупційної політики. Співпраця з МВФ стала важливим компонентом економічної політики України, сприяючи реформам. Водночас ефективність програм залежить від політичної волі, швидкості виконання зобов'язань та зовнішніх умов.

Важливу роль у розвитку країни відіграє і Група Світового банку. Світовий банк активно підтримує реалізацію інфраструктурних, соціальних та екологічних проектів. Його діяльність охоплює сектори освіти, охорони здоров'я, енергетики, транспорту, децентралізації. В даний час роль Світового банку дедалі більше зростає, оскільки він виступає ключовим партнером у відновленні пошкоджених об'єктів та розвитку потенціалу місцевих громад. Програми Світового банку зосереджені на довгостроковій модернізації державного управління та підвищенні ефективності використання ресурсів.

Україна співпрацює зі Світовим банком з 1992 року та є членом усіх п'яти його установ, що є важливим кроком до інтеграції у світову фінансову систему.

Світовий банк є другим за обсягами кредитування міжнародним донором України після Міжнародного валютного фонду. За 30 років співпраці організація затвердила для України понад 70 проектів на суму понад 14,4 млрд доларів США та 2,1 млрд євро. Із загального обсягу Україна вже отримала 11,8 млрд доларів США та 1,2 млрд євро. Ці кошти використовувалися не лише для стабілізації бюджету, а й для підтримки структурних реформ і реалізації довгострокових інвестиційних ініціатив у ключових секторах економіки [12].

У 1996–1998 роках Світовий банк активно підтримував розвиток економіки України, фінансуючи проекти в аграрному секторі, енергетиці, підприємстві та державному управлінні. Окрім фінансування, банк надавав експертну допомогу у впровадженні реформ у сфері фінансів, юстиції, освіти, охорони здоров'я та антикорупційної політики.

Після 2014 року Світовий банк відіграв значну роль у стабілізації економіки, підтримуючи банківські реформи та створюючи умови для розвитку бізнесу. Завдяки цьому Україна змогла зменшити свій державний борг у 2020–2021 роках та підвищити свою стійкість до зовнішніх потрясінь, включаючи пандемію COVID-19.

Світовий банк з перших днів відкритої війни проти України забезпечив безпрецедентну підтримку нашої держави, зокрема у березні 2022 року, у надзвичайно короткі строки, було затверджено додатковий пакет підтримки для України в розмірі понад 500 млн євро, які були спрямовані до загального фонду державного бюджету на покриття нагальних соціальних та гуманітарних витрат. Під час воєнного стану в Україні Світовий банк затвердив три позики на загальну суму 1,85 млрд євро та 91,16 млн доларів США [12].

З початку повномасштабного вторгнення у 2022 році Група Світового банку є ключовим партнером

Таблиця 1

Основні програми співпраці України з МВФ

Роки реалізації	Обсяг фінансування	Основні цілі
Системна трансформаційна позика		
1994–1995	763,1 млн дол.	Підтримка платіжного балансу
Програми Stand-by (SBA)		
1995–1998	1935 млн дол.	Підтримка курсу національної валюти та фінансування дефіциту платіжного балансу
2008–2009	16,4 млн дол.	Антикризова підтримка у період глобальної фінансової кризи
2010–2012	15,1 млрд дол.	Оновлена програма, спрямована на підтримку державного бюджету
2014	16,5 млрд дол.	Підтримка в умовах початку війни на Донбасі
2020	5 млрд дол.	Стабілізація банківського сектору
Програми розширеного фінансування (EFF)		
1998–2002	2,6 млрд дол.	Поповнення валютних резервів НБУ
2015–2018	5 млрд дол. (1 транш)	Підтримка в умовах початку війни на Донбасі,
	1,7 млрд дол. (2 транш)	Поповнення резервів НБУ
	1 млрд дол. (3 транш)	Поповнення резервів НБУ
	1 млрд дол. (4 транш)	Поповнення резервів НБУ
2018	3,9 млрд дол.	Стабілізація банківського сектору
2019	5,5 млрд дол.	Стабілізація банківського сектору

Джерело: складено авторами на основі [2]

в Україні у зміцненні фінансової стабільності та підтримці економіки. Банк не лише продовжив існуючі програми, а й розпочав нові проекти. Загальний обсяг мобілізованої допомоги становить приблизно 50 мільярдів доларів, з яких понад 39 мільярдів доларів було надано у формі грантів та пільгових кредитів (рис. 1).

Основними напрямками фінансування є підтримка державного бюджету, соціальні виплати, освіта,

охорона здоров'я, енергетика, сільськогосподарський сектор, відновлення та реформування інфраструктури. Одним з основних інструментів стала платформа URTF, яка координує внески донорів та забезпечує фінансування нагальних потреб України. Серед реалізованих проектів: PEACE – для виплати пенсій та заробітної плати державним службовцям, HEAL – для розвитку медицини, HOPE – для ремонту житла,

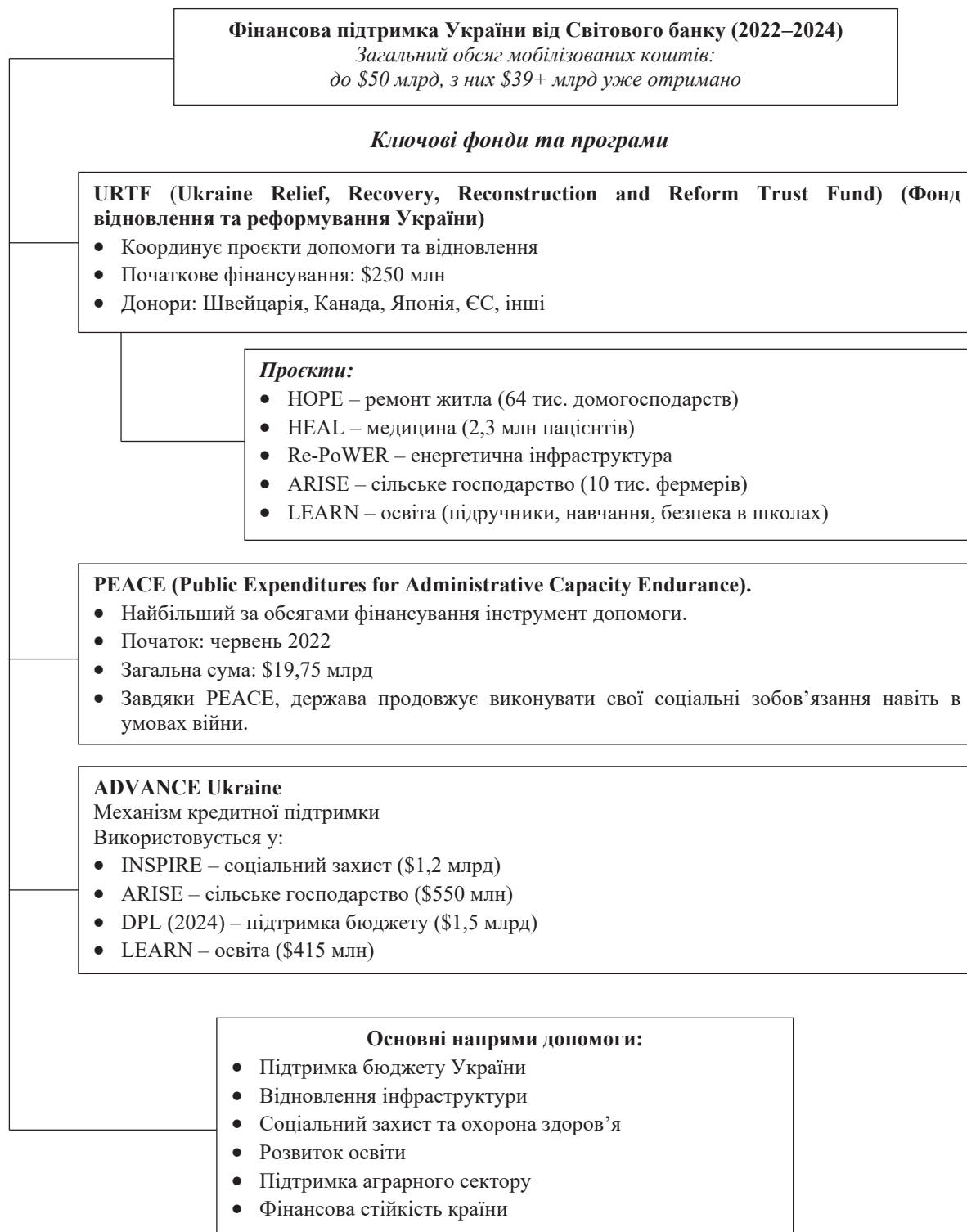

Рис. 1. Фінансові інструменти Світового банку для стабілізації та відновлення України

Джерело: складено авторами автором на основі [5]

LEARN – для підтримки освіти, ARISE – для аграрного сектору, INSPIRE – для соціального захисту, DPL – для реформ та бюджетної підтримки (Таблиця 2).

Діяльність Світового банку загалом відіграє важливу роль у забезпеченні стабільності державного управління, відбудові критичної інфраструктури та задоволенні основних потреб українського народу під час війни.

Завдяки реалізації ключових проектів Україна досягла значних успіхів у різних сферах. Понад 64 тисячі сімей отримали компенсацію за житло за програмою HOPE. Завдяки проекту HEAL понад 2,3 мільйона людей пройшли первинні медичні огляди. В рамках Re-POWER будується понад 20 захисних споруд для енергетичної інфраструктури. Близько 10 тисяч фермерів отримали фінансування через ініціативу ARISE, а проект LEARN забезпечив школи ресурсами та цифровими інструментами для навчання в кризових умовах.

Таким чином, підтримка Групи Світового банку стала важливим фактором у підтримці життєдіяльності держави, стабілізації економіки та започаткуванні процесів відновлення і така допомога є основою для модернізації державних інституцій та покращення добробуту громадян.

Окрім масштабної допомоги від Світового банку, Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) відіграє важливу роль у відбудові та модернізації України. Його пріоритети включають підтримку приватного сектору, реформування корпоративного управління та інвестування в «зелені» ініціативи. ЄБРР фінансує малі та середні підприємства, сільське господарство, логістику та енергетику, а також сприяє прозорості державних закупівель, боротьбі з корупцією та переходу до низьковуглецевої економіки.

Європейський банк реконструкції та розвитку (Євробанк, ЄБРР) – міжнародний фінансово-кредитний інститут, який надає допомогу країнам від Центральної Європи до Центральної Азії для проведення ринкових реформ, активного інтегрування економік цих країн у міжнародні господарські зв'язки. Створений в 1991 році (штаб-квартира – в Лондоні) [3].

ЄБРР надає фінансування лише на комерційних умовах і не надає прямої фінансової допомоги, як, наприклад, МВФ.

Акціонерами Банку є 61 держава, Європейська комісія та Європейський інвестиційний банк. Капітал – 20 млрд євро. Країнам ЄС належить 55,12% капіталу, США – 10%, Японії – 8,52%, країнам операцій – 11,78% (в тому числі Україні – 0,8%), іншим акціонерам – 14,58% [3].

Україна стала членом ЄБРР у 1992 році. ЄБРР є ключовим інвестором в українську економіку, фінансуючи проекти в державному та приватному секторах і надаючи технічну допомогу. Співпраця з Банком сприяє модернізації інфраструктури, розвитку фінансових ринків, впровадженню реформ та зміцненню економічної стабільності України.

У 2015 році НБУ, Міністерством фінансів України та Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку підписали з ЄБРР Меморандум про взаєморозуміння стосовно співробітництва в розвитку місцевих ринків капіталу, в рамках якого було реалізовано низку технічних проектів. У 2020 році було підписано Договір про здійснення валютних операцій своїм гривня/долар США в обсязі до 500 млн. дол. США для підтримки макрофінансової стабільності під час пандемії. Після російського вторгнення у 2022 році ЄБРР схвалив пакет підтримки на суму 2 мільярди євро, з яких понад 1 мільярд євро було призначено для України і обсяг допомоги планувався збільшити до 3 мільярдів євро до кінця 2023 року, з акцентом на енергетичну та продовольчу безпеку, інфраструктуру та фармацевтику [10].

ЄБРР є одним з найбільших інституційних інвесторів в Україні. Станом на 01 січня 2025 року сукупний обсяг виділеного Україні Банком фінансування становить 20,73 млрд євро в рамках 612 проектів. На стадії реалізації в державному секторі економіки знаходиться 12 спільних з ЄБРР проектів загальним обсягом кредитів 2 395,0 млн євро (Таблиця 3). Обсяг використання коштів кредиту ЄБРР за цими проектами станом на 01 січня 2025 року – 1 250,86 млн євро (52,23% загальної суми позик) [11].

Окрім ЄБРР, Україна активно співпрацює з іншими міжнародними фінансовими установами для пришвидшення освоєння кредитних коштів та зміцнення фінансового сектору. Зокрема, НБУ та Уряд взаємодіють з Європейським інвестиційним банком (ЄІБ), членом якого Україна не є, та Чорноморським банком торгівлі

Таблиця 2

Основні проекти Світового банку в Україні

Назва проекту / фонду	Рік початку	Обсяг фінансування / джерела	Цільова сфера
URTF	2022	\$250 млн+ (гранти, донори: Швейцарія, Канада, Японія, ЄС)	Загальна допомога, аналітика, координація
PEACE	2022	\$19,75 млрд (кредити, гранти, донори: США, Японія тощо)	Держвидатки: зарплати, пенсії, ВПО
LEARN	2024	\$415 млн (в т. ч. URTF)	Освіта
INSPIRE	2023	\$1,2 млрд (грант + позика)	Соціальний захист
ARISE	2024	\$550 млн (в т. ч. Японія: \$230 млн)	АПК (сільське господарство)
ФЧГК	2024	Спільно з ЄС	Кредитування фермерів до 500 га
DPL	2024	\$1,5 млрд (гарантії Японії, Великобританії)	Бюджет, реформи, стабілізація

Джерело: складено авторами на основі [5]

Основні проекти ЄБРР в Україні

№ з/п	Назва проекту	Термін дії	Сума (млн. євро)
1	Підтримка критично-необхідної розподіленої генерації	31.12.2024 р. – 06.12.2025 р.	80
2	Проект фінансування стратегічних резервів газу НАК «Нафтогаз»	09.08.2024 р. – 20.11.2024 р.	200
3	Проект спеціальної капітальної підтримки НЕК «Укренерго»	15.01.2024 р. – 30.09.2025 р.	150
4	Надзвичайна підтримка української залізниці	06.12.2023 р. – 31.12.2026 р.	200
5	Проект екстреного відновлення мережі електропередачі	25.01.2023 р. – 31.12.2025 р.	300
6	Проект розвитку АТ «Укрпошта»: Логістична мережа та сільське відділення	02.12.2021 р. – 30.06.2025 р.	63
7	Розвиток транс'європейської транспортної мережі (Україна-дорожні коридори)	12.11.2021 р. – 30.06.2027 р.	450
8	Подовження третьої лінії метрополітену у м. Харкові	13.03.2020 р. – 10.12.2026 р.	160
9	Реабілітація гідроелектростанцій	21.03.2016 р. – 30.06.2026 р.	180
10	Комплексна програма підвищення рівня безпеки енергоблоків АЕС	19.12.2014 р. – 15.01.2026 р.	300
11	Завершення будівництва метрополітену у м. Дніпропетровськ	22.04.2015 р. – 30.06.2025 р.	152
12	Будівництво повітряної лінії 750 кВ Запорізька АЕС – Каховська	19.10.2012 р. – 29.09.2025 р.	160
	Разом		2395

Джерело: складено авторами на основі [11]

та розвитку (ЧБТР), членом якого вона є з 1997 року. Кошти цих банків спрямовуються на фінансування великих інвестиційних проектів у державному та приватному секторах.

Висновки. Міжнародна допомога відіграє значну роль у підтримці фінансової стабільності України під час війни. Іноземні надходження допомагають запобігти гіперінфляції, забезпечити функціонування бюджету, фінансувати соціальні виплати, оборону та відбудову інфраструктури у звільнених регіонах. Підтримка партнерів також зміцнила довіру інвесторів та зберегла доступ до іноземних ринків капіталу.

Водночас зростання державного боргу створює ризик боргової кризи, збільшує залежність від умов кредиторів та вимагає перегляду боргової політики та підвищення ефективності використання коштів.

З метою забезпечення фінансової незалежності України в умовах тривалого конфлікту доцільно переглянути підходи до залучення міжнародної допомоги:

- необхідно збільшити частку безповоротних грантів у загальному фінансуванні;
- пріоритетом мають бути прозорість та підзвітність у використанні коштів;

– доцільно запровадити незалежний моніторинг проектів за участю міжнародних та громадських організацій;

– стратегія має підтримувати розвиток внутрішніх ресурсів: підприємництво, приватні інвестиції, цифровізацію фінансів.

– необхідна інтеграція України до європейських фінансових та інвестиційних механізмів.

Тільки комплексний підхід забезпечить фінансову стабільність та економічне зростання у повоєнний період.

Отже, міжнародні фінансові установи відіграють важливу роль у стабілізації економіки України під час війни та глобальних викликів. Завдяки проектам, реалізованим за участю міжнародних організацій, Україна отримала значну фінансову підтримку для відновлення житла, розвитку енергетики, сільського господарства, охорони здоров'я та освіти. Співпраця з цими установами сприяє не лише фінансуванню, а й реформам, підвищенню прозорості, боротьбі з корупцією та сталому розвитку. Підтримка стала життєво важливою для макрофінансової стабільності, економічного розвитку та інтеграції України у світову систему, створюючи основу для відновлення та довгострокової стійкості.

Список використаних джерел:

- Бевз Т. А. Вплив глобалізації на утвердження національної ідентичності в умовах війни: виклики і загрози. *Українознавство*. 2022. № 3 (84). С. 8–26. DOI: [https://doi.org/10.30840/2413-7065.3\(84\).2022.263588](https://doi.org/10.30840/2413-7065.3(84).2022.263588)
- Відносини МВФ – Україна. *Вікіпедія: вільна енциклопедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D1%81%D0%B8%D0%BD%D0%B8_%D0%9C%D0%92%D0%A4_%E2%80%94%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B0 (дата звернення 12.06.2025).
- Європейський банк реконструкції та розвитку (Євробанк, ЄБРР). *Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України*. URL: <https://mepr.gov.ua/diyalnist/mizhnarodna-diyalnist/spivrobotnytstvo-z-mizhnarodnymy-organizatsiyamy/evropejskyj-bank-rekonstruktsiyi-ta-rozvytku-yevrobank-yebrr/> (дата звернення: 12.06.2025).
- Осіпова Л. В. Вплив глобалізації на сучасні економічні моделі: нові виклики та можливості. *Економіка та суспільство*. 2024. № 66. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-78>

5. Підтримка України групою Світового Банку після лютого 2022 року. *Національний інститут стратегічних досліджень*. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/pidtrymka-ukrayiny-hrupoyu-svitovoho-banku-pislya-lyutoho-2022> (дата звернення: 12.06.2025).
6. Різник Д. В., Семець В. В., Магнушевська Т. М. Вплив глобалізаційних процесів на українську економіку: аналіз та стратегії. *Академічні візії*. 2024. № 28. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/929>
7. Рожко О. Д., Рак Р. В. Вплив міжнародних фінансових організацій на глобалізаційні процеси та ефективність використання їх кредитних ресурсів в Україні. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2008. № 102. С. 44–47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Ekon_2008_102_15
8. Сіденко С., Кульбіда М. Міжнародні фінансові організації у процесах економічної модернізації країн. *Міжнародна економічна політика*. 2020. № 1–2. С. 100–136. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mep_2020_1-2_7
9. Соломаний Є. Вплив глобалізації на розвиток України: позитивні та негативні наслідки. *Інноваційне підприємництво: стан та перспективи розвитку*: зб. матеріалів VII Всеукр. наук.-практ. конференції (м. Київ, 30 трав. 2022 р.). Київ: КНЕУ, 2022. С. 65–70. URL: https://www.researchgate.net/publication/365610135_Osoblivosti_finansuvannya_i_innovatsijnogo_pidpriemnictva#page=65
10. Співпраця з міжнародними фінансовими організаціями. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/international/financial-institutions> (дата звернення: 12.06.2025).
11. Співробітництво України з Європейським банком реконструкції та розвитку. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%84%D0%91%D0%A0%D0%A0_01_01_2025.pdf (дата звернення: 12.06.2025).
12. 30 років співпраці зі Світовим банком. *Міністерство фінансів України*. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/30_rokiv_spivpratsi_zi_svitovim_bankom-3587 (дата звернення: 12.06.2025).

References:

1. Bezv T. A. (2022). Vplyv hlobalizatsii na utverdzhennia natsionalnoi identychnosti v umovakh viiny: vyklyky i zahrozy [The Impact of Globalization on the Establishment of National Identity in the Conditions of War: Challenges and Threats]. *Ukrainoznavstvo – Ukrainian Studies*, vol. 3 (84), pp. 8–26.
2. Vidnosyny MVF – Ukraina. Vikipediia: vilna entsyklopediia [IMF–Ukraine relations. Wikipedia: The Free Encyclopedia]. Available at: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D1%81%D0%B8%D0%BD%D0%B8_%D0%9C%D0%92%D0%A4_%E2%80%94%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B0 (accessed June 12, 2025).
3. Yevropeyskyi bank rekonstruktsii ta rozvytku (Ievrobank, YeBRR) [European Bank for Reconstruction and Development (Eurobank, EBRD)]. Available at: <https://mepr.gov.ua/diyalnist/mizhnarodna-diyalnist/spivrobitnytstvo-z-mizhnarodnymy-organizatsiyamy/evropejskyj-bank-rekonstruktsiyi-ta-rozvytku-yevrobank-yebrr/> (accessed June 12, 2025).
4. Osipova L. V. (2024) Vplyv hlobalizatsii na suchasni ekonomichni modeli: novi vyklyky ta mozhlyvosti [The impact of globalization on modern economic models: new challenges and opportunities]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, vol. 66. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-78> (accessed June 12, 2025).
5. Pidtrymka Ukrainy hrupoiu Svitovoho Banku pislia liutoho 2022 roku [World Bank Group Support to Ukraine after February 2022]. Available at: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/pidtrymka-ukrayiny-hrupoyu-svitovoho-banku-pislya-lyutoho-2022> (accessed June 12, 2025).
6. Riznyk D. V., Yemets V. V., Mahnushevska T. M. (2024) Vplyv hlobalizatsiinykh protsesiv na ukrainsku ekonomiku: analiz ta stratehii [The impact of globalization processes on the Ukrainian economy: analysis and strategies]. *Akademichni vizii – Academic visions*, vol. 28. Available at: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/929> (accessed June 12, 2025).
7. Rozhko O. D., Rak R. V. (2008) Vplyv mizhnarodnykh finansovykh orhanizatsii na hlobalizatsiini protsesy ta efektyvnist vykorystannia yikh kredytnykh resursiv v Ukraini [The influence of international financial organizations on globalization processes and the efficiency of using their credit resources in Ukraine]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika – Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics*, vol. 102, pp. 44–47. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Ekon_2008_102_15 (accessed June 12, 2025).
8. Sidenko S., Kulbida M. (2020) Mizhnarodni finansovi orhanizatsii u protsesakh ekonomichnoi modernizatsii krain [International financial organizations in the processes of economic modernization of countries]. *Mizhnarodna ekonomichna polityka – International economic policy*, vol. 1–2, pp. 100–136. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mep_2020_1-2_7 (accessed June 12, 2025).
9. Solomanyi Ye. (2022) Vplyv hlobalizatsii na rozvytok Ukrainy: pozytyvni ta nehatyvni naslidky [The impact of globalization on the development of Ukraine: positive and negative consequences]. *Innovatsiine pidpriemnytstvo: stan ta perspektivy rozvytku*: zb. materialiv VII Vseukr. nauk.-prakt. konferentsii (m. Kyiv, 30 trav. 2022 r.). Kyiv: KNEU, pp. 65–70. (in Ukrainian)
10. Spivpratsia z mizhnarodnymy finansovymy orhanizatsiiamy [Cooperation with international financial organizations]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/about/international/financial-institutions> (accessed June 12, 2025).
11. Spivrobitnytstvo Ukrainy z Yevropeyskym bankom rekonstruktsii ta rozvytku [Ukraine's cooperation with the European Bank for Reconstruction and Development]. Available at: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%84%D0%91%D0%A0%D0%A0_01_01_2025.pdf (accessed June 12, 2025).
12. 30 rokiv spivpratsi zi Svitovym bankom [30 years of cooperation with the World Bank]. Available at: https://mof.gov.ua/uk/news/30_rokiv_spivpratsi_zi_svitovim_bankom-3587 (accessed June 12, 2025).

ASSESSMENT OF THE IMPACT OF INTERNATIONAL FINANCIAL ORGANIZATIONS ON THE ECONOMIC STABILIZATION OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF WAR AND GLOBALIZATION CHALLENGES

Summary. The article provides a comprehensive study of the role of international financial organizations in the processes of economic stabilization of Ukraine amid the full-scale war and globalization transformations. Special attention is given to the analysis of the forms, volumes, and mechanisms of financing provided by the International Monetary Fund, the World Bank, the European Bank for Reconstruction and Development, and other international institutions. The effectiveness of external assistance in supporting macro-financial stability, strengthening the banking sector, reforming public administration, and developing critically important infrastructure is assessed. Key risks are identified, including growing debt burden, increased external influence on national economic policy, instability of financial flows in case of changes in donor countries, and difficulties in coordinating international aid. Recommendations are proposed to enhance the effectiveness of international support, optimize debt strategies, and reduce risks of excessive dependence on external resources. The study confirms that international cooperation is a key factor in maintaining Ukraine's economic resilience but requires adaptation to the specifics of wartime and post-war periods and more flexible approaches in interaction with domestic reforms. The results emphasize the necessity of coordinated actions by international financial institutions, government authorities, and the private sector to ensure sustainable development, economic recovery, increased competitiveness, and integration into global economic processes. The article's analytical base is grounded in a systematic review of contemporary scientific research on the impact of globalization processes on national economies and the role of international financial organizations in crisis conditions. Special focus is given to adapting external support mechanisms to the conditions of war and the post-war period, considering Ukraine's unique political and economic context, as well as developing strategies for sustainable economic development amid growing uncertainty and geopolitical risks.

Keywords: international relations, finance, globalization, international financial organizations, sustainable development, economic stabilization, external financial assistance, IMF, World Bank, European Bank for Reconstruction and Development (EBRD), other international financial institutions, macrofinancial stability, international cooperation.